

Parcs Naturals de la Comunitat Valenciana

Nº 3. JULIOL - SETEMBRE 2018

CALA DEL RACÓ

INFO trimestral del Parc Natural del Penyal d'Ifac

01

EDITORIAL

01. Mitigació i adaptació: les dues possibles respostes al Canvi Climàtic.

02

ACTUALITAT EN EL PARC

02. Visita de "À punt" al P.N. Penyal d'Ifac.

03

ACTUACIONS DE CONSERVACIÓ

03. Treballs de millora en el Parc Natural.

04

BIODIVERSITAT EN EL PARC

04. El so de l'estiu. Les xitxarres.

05

INTERPRETACIÓ DEL PATRIMONI

- 05. Detectius en la naturalesa.
- 05. Aliats de la nit.
- 05. Visita amb nosaltres la Poble Medieval d'Ifac.
- 06. Comença la XIV Campanya d'Excavació a la Poble Medieval d'Ifac.

07

COL.LABORACIONS

07. XIV Campanya d'Excavació a la Poble Medieval d'Ifac.

08

BONES PRÀCTIQUES AMBIENTALS

08. Recomanacions per a realitzar la visita al Parc Natural.

MITIGACIÓ I ADAPTACIÓ: LES DUES POSSIBLES RESPOSTES AL CANVI CLIMÀTIC

Foto: Objectius de desenvolupament sostenible

La Convenció marc de les Nacions Unides sobre el **Canvi Climàtic**, entenent el terme com a sinònim d'**Escalfament Global**, el defineix en el seu article 1, paràgraf segon, com "un canvi de clima atribuït directament i indirectament a l'activitat humana que altera la composició de l'atmosfera i que se suma a la variabilitat natural del clima observada durant períodes de temps comparables".

Durant les últimes dècades els mesuraments en les diferents estacions meteorològiques indiquen que el planeta s'ha anat calfant, i la majoria dels experts estan d'acord que aquest procés té un origen humà, el conegut com a **efecte d'hivernacle**.

En realitat l'**efecte d'hivernacle** és indispensable per a mantindre les condicions necessàries per a la vida, l'atmosfera reté part de la calor del Sol, i sense aquesta, la temperatura mitjana del planeta seria de 180 C sota zero. El problema ve quan les activitats de l'ésser humà augmenten l'emissió de gasos d'efecte d'hivernacle (contemplats en el **Protocol de Kyoto**) a l'atmosfera i aquesta reté

més calor del necessari. El resultat és que la temperatura mitjana del planeta augmenta i es produeix el denominat **escalfament global**.

De seguir així, les prediccions més probables inclouen l'ascens del nivell del mar (per l'escalfament de les regions polars), la seua acidificació (per l'augment dels nivells de CO₂ i altres gasos en l'atmosfera), onades de calor i sequeres, fenòmens meteorològics extrems, canvis en els ecosistemes, etc.

El vell axioma "Pensa globalment, actua localment", també pren sentit en aquest cas, i des del Parc també es pot contribuir a donar resposta a aquest problema per dos camins:

La seua **mitigació**, a través d'aquelles activitats que redueixen les emissions de **gasos d'efecte d'hivernacle**, o milloren la capacitat dels embornals de carboni per a absorbir-los de l'atmosfera. En el primer cas tant la regulació de l'accés de vehicles al Parc, com l'adequat manteniment de propis, contribuirien a baixar les emissions, mentre actuacions com la producció de plantes en viver i la reforestació ajuden a reduir els nivells de CO₂ atmosfèrics, gràcies a la fixació del carboni.

L'altre camí està en l'**adaptació**, per a moderar els seus danys potencials. Adaptació entesa com una reacció o anticipació a aquests, que pot vindre dels governs, i seria una adaptació planificada, o pot sorgir de forma espontània, de la ciutadania. Per aquesta via, l'eliminació d'espècies invasores, els desbrossaments realitzats en la vegetació, el manteniment de punts d'aigua, o la mateixa educació ambiental, són petites aportacions que es poden realitzar des del Parc, que es van sumant a moltes altres.

Actualitat en el Parc Natural

Visita de À punt al P.N. Penyal d'Ifac

Al mes d'agost, el parc natural va rebre la visita de dos periodistes de À Punt.

El dijous dia 23 d'agost, una reportera i un càmera de À Punt es van acostar a Calp per a conèixer de la mà de Carles Grau, un dels educadors que formen l'Equip de Gestió i Educació Ambiental del Parc, els valors naturals del penyal d'Ifac.

A les 10h del matí, l'equip de la televisió valenciana feia l'aparició en aquest emblemàtic espai natural protegit. Només hi van arribar, van poder comprovar que, malgrat la seua xicoteta dimensió, 53,3 ha de superfície, es revela com un dels més visitats de la Comunitat Valenciana. I no en podem obviar la importància, el paisatge que ens ofereix aquest enclavament és un dels més espectaculars de tot el territori, ja que conjumina elements propis del relleu muntanyenc, amb elements característics de l'ambient litoral. La riquesa del seu patrimoni històric, amb el valuósíssim jaciment arqueològic de la Pobla d'Ifac, juntament amb la singularitat de la seua flora, amb espècies exclusives del nostre territori, fan d'aquest espai un lloc únic que val la pena conservar.

Actuacions de Conservació

Treballs de millora en el Parc Natural

Al llarg d'aquests mesos s'han efectuat els habituals treballs de millora en tot el parc. Cal destacar la substitució d'algun dels bancs de fusta, per uns altres d'obra, en el passeig dels Miradors de Llevant.

D'una altra banda, i com a preparació del començament al mes de juliol de la **XIV Campanya d'Excavació de la Poble Medieval d'Ifac**, es va desbrossar la zona de la muralla oest, objectiu principal d'aquesta campanya, i es va continuar excavant la torre que va apareixer en l'última excavació.

Per a evitar infraccions a la normativa del parc, que prohibeix circular amb bicicleta pels itineraris, al mes de setembre es va col·locar una tanca, abans del túnel, per a impedir el pas de bicicletes en aquest punt.

Biodiversitat en el parc

El so de l'estiu. Les xitxarres

Si hi ha una melodia que es repeteix en el Parc Natural del Penyal d'Ifac cada any, durant els mesos de juliol i agost, és el cant de la xitxarra.

La nostra protagonista és un hemípter, ordre d'insectes que agrupa, a més de les xitxarres, a *Philaenus spumarius* i les xinxes. L'espècie present en el Penyal d'Ifac és la *Cicada barbara lusitanica*, fàcilment diferenciable de la seua propera parenta la *Cicada orni*, precisament pel cant. Mentre en la *Cicada orni* és intermitent, en la *Cicada barbara lusitanica* és continu, aquesta última és, a més, l'espècie més freqüent en la nostra zona.

Les femelles ponen en els buits d'arbustos i arbres vius (amb marcada preferència per les oliveres). Quan els ous es desclouen, les nimfes cauen a terra on utilitzen les potes davanteres, adaptades a aquest efecte, per a excavar fins a les arrels de la planta i alimentar-se de la seua saba. Hi romanen soterrades durant anys fins que arriben a la fase adulta i es reproduïxen.

Són els mascles els que posseeixen un aparell estridor en els costats del primer segment abdominal, i postures, utilitzen el so per a atraure les femelles. Després de reproduir-se i pondre moren.

Foto: *Cicada barbara lusitanica* (Boulard, 1982)

Interpretació del Patrimoni (Cultural i Ambiental)

Activitats Planificades

Detectius en la Natura.

Dins de la **Campanya "Aquest estiu vine a l'ombra dels Parcs Naturals"**, al mes d'agost es va realitzar una activitat d'interpretació de rastres i petjades de la fauna silvestre. Plomes, egagròpiles, excrements i cranis han sigut alguns dels elements que els participants van poder veure i tocar, i van servir per a mostrar l'enorme biodiversitat que tenim en els nostres espais naturals. Aquesta activitat va ser innovadora al parc, en què va haver gran nombre de participants.

Aliats de la nit.

A l'agost també va tindre lloc una altra activitat nova al parc, on els protagonistes van ser les rates penades. El nombrós públic assistent va poder conèixer els mites i llegendes, la manera de vida o la dieta d'aquests xicotets mamífers alats. A més, grans i menuts van poder escoltar diferents espècies amb l'ajuda d'un detector d'ultrasons, durant la ruta nocturna que iniciem des del Centre d'Informació.

Visita amb nosaltres la Poble Medieval d'Ifac.

Al mes de setembre es va realitzar de nou la visita guiada al jaciment arqueològic de la **Poble Medieval d'Ifac** en companyia del director i el codirector d'aquest, els quals van donar a conèixer als 60 participants la història de la construcció i de la destrucció de la poble, i van fer referència a les troballes tan importants obtingudes en aquesta última campanya d'excavació. És l'activitat amb més acceptació del parc natural, i com tots els anys es completen les inscripcions quan es publica en la pàgina web parquesnaturales.gva.es.

Interpretació del Patrimoni

2018
IFAC CALP
JULIO-31 AGOSTO
XIV
POBLA MEDIEVAL

MARQ

MUSEU ARQUEOLÒGIC D'ALACANT

Comença la XIV Campanya d'Excavació en la Poble Medieval d'Ifac

Durant els mesos de juliol i agost va estar en marxa la **XIV Campanya d'Excavació de la Poble Medieval d'Ifac**.

La primera setmana de juliol els treballs es van centrar en la neteja del jaciment i així poder començar els treballs en els sectors programats. El sector oest de la muralla d'Ifac és l'objectiu principal del projecte d'investigació a la pobla per als pròxims 4 anys.

Més informació sobre la XIV campanya d'excavació la trobarà en l'apartat de **col·laboracions**.

Col.laboracions

XIV CAMPANYA D'EXCAVACIONS A LA POBLA MEDIEVAL D'IFAC

Els treballs que el **Museu Arqueològic de la Diputació d'Alacant (MARQ)** ha desenvolupat a la Poble Medieval d'Ifac a Calp des del passat 1 de Juliol i fins al 31 d'agost de 2018, en col·laboració amb l'Excm. Ajuntament de Calp i el Parc Natural del Penyal d'Ifac, dependent de la Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient, Canvi Climàtic i Desenvolupament Rural de la Generalitat Valenciana han oferit nous i importants descobriments.

Les primeres conclusions de la investigació de l'equip arqueològic de Sa Poble d'Ifac, que es troba sota la direcció del Dr. José Luis Menéndez, compost per 36 estudiants d'arqueologia, procedents de diferents universitats espanyoles i europees, han reportat importants aportacions a l'estudi d'aquest excepcional enclavament d'època medieval (segles XIII-XIV), promogut per la Corona d'Aragó i dirigit a albergar-hi els colons cristians que s'estaven assentant en aquesta zona després de la conquesta cristiana del territori, que va ser dut a terme per la família de l'almirall Roger de Llúria.

Els treballs d'aquesta XIV s'han centrat a excavar en el sector oest del recinte emmurallat en les proximitats de la Torre 7, un gran baluard defensiu, amb la sorpresa de descobrir una gran porta d'1,50 metres d'amplària que forma part d'un edifici de 3,10 metres d'amplària que es troba a extramurs de la ciutat medieval. La funció d'aquest edifici -que ha rebut el nom d'Edifici 13- encara és desconeguda, ja que convé delimitar-lo primer perquè, en futures campanyes, es pugui fer l'excavació del seu interior i definir els seus elements.

Un altre dels sectors que ha aportat interessants novetats al coneixement d'aquest recinte medieval ha sigut les excavacions realitzades en l'exterior de la Domus Llúria, un edifici de dues plantes, destinat a ser la seu del poder de la Casa de Llúria en l'enclavament. En aquesta campanya s'ha procedit a documentar les ensulsiades i farciments que reblen el front oest, i s'ha tingut l'oportunitat de documentar les restes d'una àrea pavimentada que ha sigut identificada com el camí medieval que es dirigeix cap a la primera porta d'entrada a la pobla d'Ifac.

A més, i en paral·lel als treballs arqueològics d'investigació, la Diputació d'Alacant, a través de l'Àrea d'Arquitectura, ha continuat amb els treballs de conservació preventiva en el jaciment, dirigits novament pel cap de l'Àrea, l'arquitecte Rafael Pérez Jiménez, que s'han centrat, fonamentalment, en la consolidació i reintegració volumètrica d'un xicotet tram del recinte emmurallat situat entre la Torre de Guàrdia i la Torre 2, completant així un perímetre lineal consolidat de més de 25 metres de longitud. A més, s'ha actuat al carrer principal de la pobla, fent valer els seus antics desaigües i evitant que les aigües pluvials s'estanquen a l'interior del recinte.

José Luís Menéndez Fuelle
Museu Arqueològic d'Alacant (MARQ)

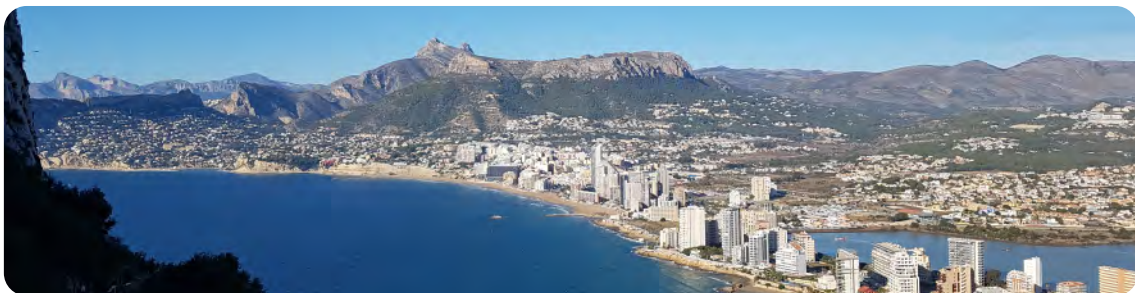
Bones Pràctiques Ambientals

Recomanacions per a realitzar la visita al Parc Natural

Ja comença el bon temps i abelleix molt realitzar la visita a l'emblemàtic **Parc Natural del Penyal d'Ifac**. Però, atès que és un dels parcs més visitats de la Comunitat Valenciana, cal seguir aquestes xicotetes recomanacions perquè la visita siga agradable.

Sempre heu de vindre amb **calçat adequat**, si és possible **calçat de muntanya**. Si sou un **grup de més de 15**, bé siga **amics, familiars, etc**, és millor que ens aviseu de la visita, per a evitar aglomeracions. També heu de vindre **proveïts d'aigua**, en bastant quantitat, ja que quan la calor siga forta, s'agrairà l'aigua que duem, i heu d'**evitar fer la visita en les hores de més calor**. No ens podem oblidar de dur **una gorra, ni tampoc del protector solar**, i, sobretot, hem de seguir la **ruta marcada i mai eixir-nos del camí indicat**. Hem de tindre en compte que en algunes ocasions **pot estar limitat l'accés**, si hi ha molts visitants per la senda, i **haurem d'esperar per a poder accedir-hi**. Tampoc hem de deixar cap residu al parc, així que qualsevol paper, botella de plàstic, etc, ens l'endurem i el **depositem en els contenidors** que hi ha just en la plaça on està situada la font d'aigua potable.

Esperem que gaudiu molt de la visita al **Parc Natural del Penyal d'Ifac**.

Redacció: Equip Tècnic del P.N. del Penyal d'Ifac

Centre d'Informació del P.N.

C/ Illa de Formentera s/n
03710 - Calp

Parc Natural del Penyal d'Ifac

965 837 596 - 679 195 912

ifac_cma@gva.es

parquesnaturales.gva.es

